
Sammenholdet

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Sammenholdet

4

Sammenholdet

Sammenholdet

»Jyllandsposten«, 15. Marts 1942.

Sammenholdet

Af Sognepræst Kaj Munk

DER KOMMER en ellers rolig Mand til mig og spørger mig hæftig, om jeg ikke finder, at Tiden nu er inde til at undsige Samlingsregeringen. Det er en klog Mand, det er en retsindig Mand, og det er en taalig Mand. Der skal noget til, inden han vender det hvide ud af Øjnene.

Alligevel beder jeg ham slaa koldt Vand i Blodet. Han ser mig prøvende an. Saa siger jeg: Jeg har den Tro til den saakaldte Samlingsregering, at den Dag aldrig kommer, da jeg skal være med til at undsige den. Naa, svarer han, da er det ellers ikke lutter pæne Ting, du har sagt om den rundt i Riget. Jeg tænker mig om. Jeg mindes ikke noget Steds, hvor jeg har rejst Oprørsfanen mod Ministeriet. Jeg har sagt haarde Ting om enkelte af Ministrene, det staar jeg ved, og dem siger jeg gerne igen og igen. Og Regeringen har truffet enkelte Afgørelser, der har saaret mig dybt, og hvor jeg har følt mig forpligtet til af al min Evne at sige imod. Men det er dog vist ikke Samlingsregeringens Ønske at herske over et Folk af Slaver. Jeg mener: Det er dog stadig Danmark, dether, dvs. at Kritik er tilladt og ønsket. Naar f. Eks. Studenterforeningen føler sig forpligtet til bagefter at skælde de Folk ud, den selv har indbudt, er den utvivlsomt ”mere kongeligsindet end Kongen selv”.

Men hvordan kan du dog sige, spørger min Mand mig, at du har den Tro, at du aldrig bliver nødt til at indrullere dig mellem dem, der forlanger Regeringens Hoved paa et Fad?

Jeg kan blive skuffet i den Tro. Men jeg har den nu. Den skyldes en voksende Følelse af, at hvis den Dag kommer, da er Regeringen ikke længer til. Det er en Samlingsregering, vi har. Men det betyder ikke, at den holder sammen for enhver Pris, og ihvad der end sker. Der er Opviglere, som ser deres Fordel i at betragte hele Ministeriet som et Skvatsammen af Landets uheldigste Elementer. Nuvel, skal hele Folket have Del i sin Regering, maa jo ogsaa disse Elementer være repræsenteret der. Men der maa sandelig ogsaa være Mænd, for hvem gammel Dyd og dansk Oprigtighed er Hovedsagen. Det har jeg for den Sags Skyld aldrig tvivlet om, der er.

Knud Kristensen, der jo er en af de Mænd i den, jeg med mit Gemyt maa have mest Tillid til, og ikke kan andet end holde af, har i den senere Tid fremført et Par sindige Taler, der har betrygget hele vort Folk i dets Følelse af, at ogsaa indenfor Regeringen er der Forstaaelse af, at Sammenhold er vigtigt, men der er dog det, der er vigtigere. Og der kan komme den Dag - han ønsker den sikkert senere end jeg - da det mindre vigtige maa vige for det mere. Kan vi blot have den Følelse overfor Regeringen, overfor en Del af den, er det en større Opgave at stive den af og styrke den heri, end ved en evigt glammende Opposition at undergrave Tilliden til den. For hver eneste Gang den rækker os en Lillefinger af Mulighed for at tro paa den, griber vi af Taknemlighed efter hele Haanden. Det er for mig en Vederstyggelighed, at danske Mænd for Tiden angriber hinanden. NB.! altsaa, naar der er Tale om *danske* Mænd.

Der maa foreligge de tungest vejende Grunde til det, naar det sker. De, som for større eller mindre Smaating har Raad til at overfalde Landsmænd, viser egentlig kun, at de intet har forstaaet af Tidens Alvor og lyser paa en Maade sig selv ud af Æt. Og hvad det angaar at staa i Spidsen for et frit Folk, der er besat, da er det visselig ikke Narrestreger. Der vil for redelige Sind blive svære Samvittighedskonflikter at kæmpe sig igennem. Der skal Styrke til at staa fast, og der skal stundom større Styrke endnu til at vige. Saadanne Mænd kan vel behøve at have Folkets erklærede Tillid at støtte sig til. Men de har ogsaa Brug for dets Kritik - til at drive sig frem i den rigtige Retning, til at holde sig á jour med, hvad der rører sig i Folkets Bevidsthedsliv, og som et rent Vaaben til Brug i rette Tid og paa rette Sted. Og de har Brug for, at der er Folk i Folket, som kan sige det, de selv gerne vilde, men i Kraft af deres Stilling ikke kan. Man kan høre hævdet, at de Mænd, hvis Livsgerning den 9. April holdt Eksamen over, kan vi ikke benytte til noget andet end at likvidere. Det har lige fra første Færd af, saa snart jeg fik sundet mig og hentet Vejret igen, været mit Standpunkt, at vi er ikke saa mange og saa store her i Landet, at vi har Raad til at skyde nogen fra os for Fortidens Skyld. For det første har vi alle Medskyld, og for det andet kan det ikke længere gælde, hvad et Menneske var før 9. April, eller hvad han var den Dag. Jeg spørger kun efter: Er der sket noget med dig? Hvordan er du i Dag? Deraf alene afhænger det, om Danmark kan bruge dig nu. De, hvem det hele sporeløst er gaaet hen over Hovedet, de, som hverken kender til Anger eller Omvendelse, de, der intet har lært og intet glemt, kun de maa ikke for nogen Pris være med til at bygge Fremtidens Danmark.

*

Vor nationale Frihed og Ære! Det er to store Ord. Men de er ikke større, end at de lyder sunde og sande i en vestjydsk Bondemand som Knud Kristensens Mund. Lad os staa sammen, alle danske Mænd og Kvinder, om de to Ord. Men lad os ogsaa bestyrke hinanden i, at naar det gælder, er Ære vigtigere end Frihed.

*

Der er jo ogsaa et andet Ord, der betyder noget, og det er Penge. Penge har Landet ikke savnet endnu; men hvad der ikke mindst i de Tider, der er af Lave, er en forbistret svær Opgave for en Regering, er at faa fordelt dem nogenlunde rimeligt. Det kan de jo ikke af sig selv. De har det som Vand, der altsammen løber samme Steds hen, og saa kan de andre Steder bie. Saa er det, Regeringen skal til at lave Afvanding og Pumper og Overrislingskanaler.

I første Omgang har Pengene denne Gang villet løbe ud paa Landet. Det kan true med en Kløft mellem Bønder og Arbejdere her i vort lille Samfund, fordi den ene faar, og den anden bier. Lad os være besindige. De Penge, der løber ud til Landbruget, hvad er det for nogen? Besætningerne reduceres. Hvad ligger der foran os? Hele Samfundet bør være glad, om Bonden nu høster, saa han har noget at staa imod med til Vinteren. Men saa maa det ogsaa siges, at den danske Arbejder skal æres for, som *han* har stemt Skulder under den store Fællesbyrde indtil i Dag. Der blev ham et lille Løntillæg forundt forleden. Det er sandt nok, at vi skal passe morderlig paa, at ikke Svikmøllen kommer i Gang. Men der skal ogsaa være nogen Rimelighed i Forholdene. Det kan ikke være andet end et Mas og et

Hovedbrud for den danske Arbejderkone at klare Middagen med de Levnedsmiddelpriser, der holdes for Tiden. Ingen i det danske Samfund kan være tjent med, at det bliver hende *for svært*. Lad os af et ærligt Hjerte unde Arbejderen den lille Opstrammer, han fik. Og lad os paa Landet igen i Aar huske Feriebørnene til Sommer.

*

Et frit demokratisk Danmark siger de mig, vi skal kæmpe for. For min Skyld gerne. Men det skal ikke skjules, at det Ord *demokratisk* er mig for lille og fremmed et Ord at kæde sammen med Danmark. Om Styreformen i Fremtidens Danmark bliver den ene eller den anden, er mig ganske uden Betydning overfor Spørgsmaalet om selve dette Danmarks Eksistens. Kan dog ikke alle Kræfter i vort Folk se bort fra alle Smaating og samles i Tro og Kamp for Ære, Frihed, Selvstændighed for vort Land, samles i Tro og Kamp for Danmark?

*Til et Folk de alle høre,
som sig regne selv dertil,
har for Modersmaalet Øre
har for Fædrelandet **Ild**.*